Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet

Muistio

12.5.2025

VN/19848/2024
VN/19848/2024-MMM-16

Ympäristövaliokunta tiistai 13.05.2025 klo 10.00

VNS 2/2025 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2026–2029

Asiantuntijalausuntona koskien valtioneuvoston selontekoa 2/2025 vp julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2026–2029 esitän ympäristövaliokunnan tehtäväalueen osalta seuraavaa.

Hallinnonalakohtaiset linjaukset

Maa- ja metsätalousministeriön pääluokan määrärahataso on kehyskauden alussa noin 2,5 mrd. euroa ja taso on sama kehyskauden lopussa. Edelliseen kehyspäätökseen verrattuna määrärahataso kasvaa noin 20 milj. euroa kehyskauden alussa ja vähenee noin 11 milj. euroa kehyskauden lopussa.

Keskeisimmät uudet päätökset ja muutokset

Luonnonvarakeskuksen toimintamenoihin kohdennetaan T&K-lisärahoitusta ennallistamisen tutkimukseen 1,0 milj. euroa vuosittain sekä luontotyyppi- ja ekosysteemitiedon uusien kustannustehokkaiden menetelmien kehittämiseen 1,0 milj. euroa vuosina 2026 ja 2027.

Maatalouden ja maankäyttösektorin ilmastotoimiin (metsätuhojen ennaltaehkäisy, metsälannoituksen edistäminen ja metsäpinta-alan laajentaminen) kohdennetaan yhteensä 14,9 milj. euroa vuosina 2026 ja 2027.

	2026 Kehys	2027 Kehys	Yhteensä
30.40.22 Metsätuhojen ennaltaehkäisy	0,700	0,700	1,400
30.40.44 Metsälannoituksen edistäminen	3,500	6,000	9,500
30.40.47 Tuki joutoalueiden metsitykseen	0	4,000	4,000
Yhteensä	**4,200**	**10,700**	**14,900**

Metsätuhojen ennaltaehkäisy

Metsätuhojen ennaltaehkäisyyn ohjataan lisärahoitusta 0,7 miljoonaa euroa vuodelle 2026 sekä 0,7 miljoonaa euroa vuodelle 2027 metsätuhojen seurannan ja ennakoinnin parantamiseen, valmius- ja elpymissuunnitteluun sekä informaatio-ohjauksen lisäämiseen (mom. 30.40.22).

Rahoituksella kehitetään metsätuhojen seurantaa ja ennakointia, laaditaan valmiussuunnitelmia, ohjataan ja kannustetaan metsänomistajia kasvupaikalle sopivien puulajien ja alkuperien käyttöön ja parempaan riskinhallintaan. Metsätuhojen ennaltaehkäisyllä pyritään turvaamaan metsien kasvu ja siten myös hiilensidonta. Laaja metsätuho voi hyvin nopeasti muuttaa metsän

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Maa- ja metsätalousministeriö				
PL 30 00023 Valtioneuvosto	Hallituskatu 3 A Helsinki	0295 16001 +358 295 16001		kirjaamo.mmm@gov.fi

hiilinielusta ja -varastosta päästöjen lähteeksi. Tavoitteena on välttää tuhoista aiheutuvia päästöjä ja turvata puuston kasvua. Ilmastovaikutusarviona on käytetty jopa tasoa -2− -10 Mt CO2 ekv./v, mutta se riippuu tuhojen määrästä. Arvioiden lähtökohtana on pidetty Ruotsin kirjanpainajatuhoja.

Metsien puustotuhoja voidaan ehkäistä metsänomistajien informaatio-ohjauksella, jolla voidaan ohjata ja kannustaa kasvupaikalle sopivien puulajien ja alkuperien käyttöön sekä parempaan tuhojen huomioimiseen metsänhoidon menetelmistä päätettäessä. Metsänomistajia informoidaan hyönteistuhoista riskiperusteisesti perustuen hyönteistuhoilmoituksiin.

Tavoitteena on laatia kirjanpainajatuhojen ja metsäpalojen varalle valmiussuunnitelmat, joiden avulla kyetään ennakoimaan tuhoja paremmin ja edistetään viranomaisyhteistyötä.

Ilmaston muuttuessa on metsätuholainsäädännön vaatimuksia tarpeen tarkastella ja joiltain osin kiristää. On myös mahdollista tarkastella metsätuholain vaatimuksien ulottamista myös metsälain soveltamisalan ulkopuolisille metsäalueille.

Sekametsiä pidetään vähemmän alttiina totaalisia metsien puustotuhoja vastaan kuin yhden puulajin muodostamia metsiä. Rahoituksella selvitetään sekametsien ja jatkuvapeitteisen metsänkasvatuksen tuhoriskejä.

Metsänlannoituksen edistäminen

Metsänlannoituksen edistämiseen kohdennetaan 3,5 milj. euroa vuodelle 2026 ja 6,0 milj. euroa vuodelle 2027 (mom. 30.40.44). Metka-rahoituksen parempi riittävyys mahdollistaa tuhkalannoituksen vuotuisen pinta-alan nostamisen 40 000 hehtaariin.

Tuhkalannoitus on todettu kustannustehokkaaksi ja pitkävaikutteiseksi keinoksi lisätä puuston kasvua turvemailla. Turvemaiden tuhkalannoituksella voidaan lisätä puuston kasvua pitkäkestoisesti 1–3 kuutiometriä hehtaarilla vuodessa 20–30 vuoden ajan. Puuston kasvunlisäyksestä johtuva hiilinielu on lyhyellä aikajänteellä suurempi kuin turpeen hajoamisen kiihtymisestä aiheutuva maaperän hiilivaraston pieneneminen.

Yksityisten maanomistajien on mahdollista saada tuhkalannoitukseen tukea metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä (metka-tuki terveyslannoitukseen). Uusien terveyslannoitushankkeiden rahoituspäätöksiä tehtiin vuonna 2024 noin neljä kertaa enemmän kuin edellisenä vuotena. Suometsien tuhkalannoituksen edistäminen on yksi maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman toimenpiteistä, jolla tavoitellaan 390 000 lannoitettua lisähehtaaria vuoteen 2035 mennessä (vuotuinen lisäys 26 000 hehtaaria vuoteen 2019 verrattuna). Tämä johtaisi noin 0,4 miljoonan hiilidioksidiekvivalenttitonnin suuruiseen lisäiseen nettohiilensidontaan. Tuhkalannoitusalan kasvattaminen ei ole vielä edennyt maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman edellyttämällä tavalla.

Kivennäismaiden puuston kasvua voidaan lisätä lannoituksella ja siten kasvattaa metsien hiilinieluja lyhyellä aikavälillä. Kivennäismaametsien lannoituksen edistäminen on yksi maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman toimenpiteistä, jolla tavoitellaan 360 000 lannoitettua lisähehtaaria vuoteen 2035 mennessä (vuotuinen lisäys 24 000 hehtaaria vuoteen 2019 verrattuna). Tämä lisäisi vuosittaista nettohiilensidontaa noin 0,28 miljoonan hiilidioksidiekvivalenttitonnia. Lannoituspinta-alojen kaksinkertaistaminen nykytasosta lisää metsien kasvua 1–1,5 milj. m3/v.

Lannoitusmäärät eivät ole lisääntyneet toivotulla tavalla maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman kasvatuslannoitustavoitteen saavuttamiseksi. Kivennäismaiden typpilannoitusta voidaan edistää kohdennetulla viestintäkampanjalla ja edistämällä yhteishankkeita, muun muassa tarjoamalla metsänomistajille esimerkiksi kartta-aineistoja sopivien lannoituskohteiden havaitsemisen ja valinnan sekä toimijoille metsänomistajille kohdistettavien palvelujen tarjonnan tueksi. Typpilannoitus siihen soveltuvilla kohteilla on taloudellisesti kannattavaa, minkä vuoksi tukien ohjaaminen

kasvatuslannoituksen edistämiseen ei ole perusteltua. Lannoitukset toteutetaan metsänomistajien omalla rahoituksella.

Metsäpinta-alan laajentaminen, tuki joutoalueiden metsittämiseen

Metsäpinta-alan laajentamiseen kohdennetaan lisärahoitusta 4,0 milj. euroa vuodelle 2027 (mom. 30.40.47), jatkovuosien rahoituksesta linjataan myöhemmissä kehys- ja talousarvioprosesseissa. Lisäksi 0,3 milj. euroa tarvitaan tukihallintoon ely-keskuksissa, koska tukihakemuksista tarvitaan ely-keskuksen lausunto. Menettely vastaisi päättynyttä joutoalueiden metsitystuen prosessia. Maa- ja metsätalousministeriö käynnistää tarvittavan säädösvalmistelun.

Määrärahaa tullaan käyttämään avustusten maksamiseen maanomistajille, jotka metsittävät maatalouskäytön ulkopuolelle jääneitä peltolohkoja ja turvetuotannosta poistuneita suonpohjia. Uusi tukijärjestelmä mahdollistaisi tuen myöntämisen myös ohutturpeisien, heikkotuottoisien peltojen metsittämiseen. Tukijärjestelmä sisältäisi metsityskorvauksen sekä 2. ja 5. vuotena maksettavat hoitopalkkiot.

Metsittämisen aikaansaama kasvihuonekaasujen päästövähennys perustuu kasvavan puuston sitoman hiilivaraston kasvuun ja maaperän kasvihuonekaasujen päästöjen pienenemiseen sekä maaperän hiilivaraston kasvuun. Metsityksen aikaansaama kasvihuonekaasujen päästövähennys on 3,8-17,1 tonnia CO_2 ekv./ha/v ja se riippuu alueen aiemmasta maankäyttömuodosta, maalajista, puulajista ja metsityksestä kuluneesta ajasta. Metsittämisellä voidaan vastata myös EU:n ennallistamistavoitteisiin.

Heikki Piiparinen, luonnonvaraneuvos

Satu Rantala, neuvotteleva virkamies

Jakelu Eduskunnan ympäristövaliokunta